

Beretning 2016

2016 blev et markant år for Østsjælland Museum (ØSM). Efter 14 år på ØSM forlod Tove Damholt stillingen som museumsdirektør. Jacob Salvig blev i den forbindelse tilknyttet ØSM som konstitueret direktør (med start februar 2016).

Jacob Salvigs opgave var i 2016 at understøtte museets bestyrelse med igangsættelse af en moderniseringsplan.

Moderniseringsplan

Moderniseringsplanen for ØSM omfattede i 2016 igangsættelsen af en række aktiviteter, der skal føre til mål på kort og på længere sigt.

Det kortsigtede mål for Østsjælland Museum var (og er), at museet på samme tid skal have reduceret i sin kompleksitet og samtidig have styrket sin levedygtighed.

Det langsigtede mål for Østsjælland Museum er, at museet skal udvikles til at have en tydelig og afgrænset position ikke blot blandt landets museer, men generelt blandt landets seværdigheder og attraktioner. Samtidig er det målet, at Østsjælland Museum skal skille sig ud og markere sig som et markant ikon i regionen.

Økonomi

At gøre ØSM levedygtigt er en kombination af både at reducere i museets omkostninger og samtidig at styrke museets egenindtjening.

- Vejen til **flere egen-indtægter** er at fokusere på aktiviteter, der har fyrtårnspotentiale. På Østsjælland Museum er det i første ombæring Stevnfortet og Geomuseet i Faxe, der har fyrtårn-potentialer. På længere sigt vil også formidlingen af verdensarven have det.
- Vejen til at reducere i museets omkostninger er at fokusere på aktiviteter, der kan skabe besparelser i den daglige drift, herunder lukke ned for omkostningstunge aktiviteter, og kigge på muligheder for at outsource aktiviteter, der ikke er kerneydelse.

Der blev i 2016 taget et første stort skridt ift. at gøre Østsjælland Museum til et stærkt og levedygtigt museum.

Til en start blev museets økonomi gennemgået i samarbejde med Addere Revision med henblik på at ”omkostnings-optimere”. Der blev desuden skabt synlighed for museets økonomi for alle i museets organisation. Så alle medarbejdere kender til museets økonomi, og til de muligheder og udfordringer, der er tilknyttet. I tilknytning til økonomi-arbejdet, blev der udviklet en ny måde at økonomistyre på. I samspil med Addere Revision blev der desuden udviklet et budgetstyringsredskab, som blev implementeret ultimo 2016.

Dernæst blev der sat gang i udviklingen af museet både hvad angår oplevelser og øget synlighed. Det afstedkom væsentlig flere egenindtægter allerede i 2016.

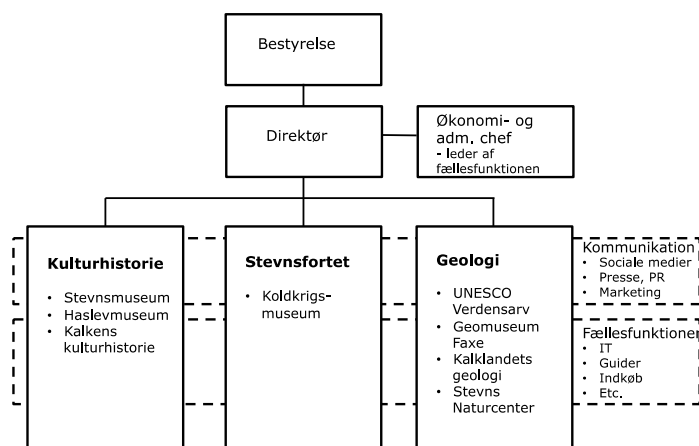
Ny organisation og kultur på museet

Moderniseringsplanen indebærer også, at der i 2016 skulle arbejdes med at få skabt klarhed i organisationen samt at få styrket kulturen på museet.

Det skete. I 2016 blev der etableret en ny organisering af medarbejderne, som er både klar og nem at gå til. Der blev samtidig skabt klare funktions- og målbeskrivelser, og der blev etableret en tydelig og enkel ledelsesstruktur. Samtidig er der blevet arbejdet intensivt med at få styrket kulturen på museet.

Organisationsdiagram

Der arbejdes nu dagligt på at understøtte en kultur, der er evaluerende, og hvor museets medarbejdere på samme tid både er hjælpsomme og venlige, men også krævende overfor hinanden. Altså en lidt ”eliteagtig” kultur, som markerer museets og medarbejdernes ambition om at rykke op blandt de bedste museer i Danmark – en kultur, hvor museets medarbejdere hver dag har fokus på at gøre noget, der er en tand bedre, end det de gjorde i går. Det er ret stærkt.

Der er i 2016 udviklet et stærkt sammenhold blandt museets medarbejdere, og holdet på ØSM fremstår ”friskt og nyt” - klar til at tage imod nye udfordringer og klar til at skabe nye energigivende og sjove oplevelser til museets mange besøgende.

Vedtægtsændringer og ny bestyrelse

Moderniseringsplanen indebærer også igangsættelsen af en proces, der havde som mål at udvide bestyrelsen med medlemmer med erfaring fra kultur- og attraktionsudvikling på internationalt niveau og med et stærkt netværk til kultur- og fondsverdenen.

Det er sket. ØSM fik i 2016 nye vedtægter med henblik på at få en bestyrelse med flere faglige kompetencer, og med erfaring med at drifte og udvikle museer og attraktioner.

Bestyrelsen for Østsjællands Museum har hidtil været sammensat af primært en politisk repræsentation. Erfaringer fra andre museer viser, at det har stor værdi at styrke armslængdeprincippet gennem en helt eller delvis professionalisering af bestyrelsen. Ved i højere grad at sammensætte en professionel bestyrelse kan der opnås en tættere og faglig sparring til direktionen ift. de prioriteringer og langsigtede

investeringer, museet har brug for løbende. Dertil kommer mulighederne for at styrke museets muligheder for at danne tættere netværk til det øvrige kulturliv, erhvervsliv og turistorganisationer.

Museet har pr. 1. januar 2017 fået ny bestyrelsesformand ved Lars Kirdan. Samtidig er borgmestrene (Knud Erik Nielsen, Faxe Kommune og Mogens Haugaard, Stevns Kommune) fra museets to tilskudskommuner indtrådt i museets bestyrelse. Ud af bestyrelsen er gået Lars Asserhøj, Hans Jørgen Lund Jensen og Tine Nygaard.

Der er i årets løb afholdt 6 bestyrelsesmøder.

Nogle konkrete nedslag fra året der gik:

Der blev udviklet en stærk sommerplan for Stevnsfortet med flere nye aktiviteter og med en tilhørende fokuseret PR/marketingplan. Det afstedkom mange glade besøgende, og flere egenindtægter til museet. - Sommerplanen blev bygget over en grundfortælling, som fik titlen: ”Statshemmeligheder”.

”STATSHEMMEGHEDEDER”

Selv den dag i dag ved de færreste det: Men under den kolde krig lå NATO’s østlige frontlinje i Danmark, oven på og inden i Stevns Klint, et stykke verdensnaturarv, der gemmer på et mindst lige så dramatisk kulturhistorie.

Her havde hundredevis af danske mænd og kvinder deres daglige – særdeles hemmelige – gang. En del arbejdede på landjorden, hvor tungt artilleri stod klart til at skyde fjendtlige angreb ned. Men langt de fleste arbejdede 20 meter under jorden i det underjordiske fort, der i dag udgør Koldkrigsmuseum Stevnsfort, og som består af 1,7 km labyrintiske gange og et utal af observationsrum, der husede NATO’s hemmelige krigsplaner, og hvorfra fjenden i øst blev overvåget tæt både nat og dag.

En labyrint af hemmeligheder

Deres hverdag var ikke blot præget af hemmeligheder, der ikke måtte deles med udenforstående. Tværtimod var hele fortet en labyrint af hemmeligheder, hvor den ene ikke vidste, hvad den anden vidste, og hvor de allermest betroede medarbejdere sad lænkede og udførte deres overvågningsarbejde bag 5 alarmsikrede døre og adskillige tungt bevæbnede vagter. Deres viden var så hemmelig og sprængfarlig, at de var fastspændt med håndjern til deres arbejdsborde og først fik fri fra deres vagt, når det de vidste om de seneste NATO-planer og østblokkens næste strategiske træk, var forældet viden.

Et blik ind i den nære fortid – og i nutiden?

Koldkrigsmuseum Stevnsfort er både et blik ind i den nære fortid, et blik tilbage til dengang i 80erne, hvor det flere gange var ved at gå helt galt, og hvor den kolde krig var få sekunder fra at blive særdeles varm. Ofte var det helt unge mænd, der – uden at de havde tid til at konsultere deres mere erfarne overordnede – i løbet af få sekunder skulle træffe beslutning om, hvorvidt et træk fra fjenden, skulle opfattes som en krigserklæring. Og det med bevidstheden om, at Stevns og det sydlige Sjælland lå i første række til at blive udslettet af den første russiske atombombe.

Det vidste den danske befolkning naturligvis intet om, og derfor er Stevnsfort også et blik ind i de hemmeligheder som en stat må have og bevare for sig selv, hvis ikke dagligdagen skal bryde sammen. Og et naturligt refleksionsrum for overvejelser over, hvilke hemmeligheder staten mon gemmer på i dag?

Grundfortællingen udgjorde kernen i museets kommunikationsstrategi i 2016. Den udstak samtidig de forskellige pressevinkler, som eksekveringen af presseplanen fulgte.

Kommunikationsstrategi

Museets kommunikationsstrategi stod på 2 ben:

- en pressekampagne, og
- en marketingkampagne

Pressekampagnen lykkedes museet over al forventning med meget stor og flot omtale af Stevnsfortet i stort set alle landets aviser. Der var bl.a. meget fine omtaler i Jyllands Posten, i Berlingske, i Kristeligt Dagblad og i Politiken – og i tillægget Sommerliv (med en hel side), som udkom i 17 dagblade landet over med en rækkevidde på 600.000 læsere. Desuden lykkedes det at få TV-2 Vejret til at producere vejrudsendelser på Stevnsfortet, som blev sendt ”prime-time”. - Hertil en del omtale i de lokale nyhedskanaler.

Museet kørte samtidig en **marketingkampagne**, som overordnet set omfattede to online marketingkampagner: en på Facebook og en via Google.

Formålet var:

- At få skabt mere liv og flere aktiviteter på museets FaceBook-profil. Inden havde museets volumen af historier og følgere været for lav til, at museet for alvor havde kunnet bruge FaceBook som et strategisk værktøj ift. at nå potentielle besøgende. Det blev der i 2016 lavet om på gennem en opbygning af museets FaceBook-aktiviteter.
- At få åbnet op for de mange fortællinger om fortet, og bruge dem aktivt til at skabe opmærksomhed og nysgerrighed.

Marketingkampagnen blev en succes og resulterede i fornyet synlighed af Stevnsfortet. De nævnte kampagner startede op i begyndelsen af juli og kører frem til udgangen af august.

Besøgstal, Stevnsfortet

Årets besøgstal i 2016 på Stevnsfortet endte på 37.300 – en lille fremgang i forhold til 2015, hvor besøgstallet var 35.800. Besøgstallet skal ses i lyset af, at sommeren ikke viste sig fra sin bedste side (ift. at få mange besøgende på Stevnsfortet). Således oplevede de steder, som Stevnsfortet sammenligner sig med, nedgang i besøgstallet, herunder Langelandsfortet.

Kulturministeren på Stevnsfortet

Der var mange besøgende på fortet i årets løb. Blandt de mange besøgende, var kulturminister Bertel Harder, som besøgte Stevnsfortet i forsommeren. Ministeren fastslog indledningsvis, at der var afsat 1,5 time til besøget. Besøget blev afsluttet efter 3 timer!! Bertel Harder viste endog meget stor interesse for Stevnsfortet. - Bertel Haarder skrev i forlængelse af sit besøg om Stevnsfortet på sin Facebook-side. Fin gestus fra en minister oven på et godt besøg.

Museets øvrige besøgstal i 2016

ØSM opnåede følgende besøgstal på museets øvrige besøgslokaliteter:

- GeoMuseum, Faxe : 2016: 12.000 / 2015: 12.500
- Naturcentret, Mandehoved: 2016: 6.700 / 2015: 7.000
- Stevns Museum (gratis): 2016: 14.300 (12.300 gratister) / 2015: 13.500
- Haslev Museum (gratis): 2016: 579 / 2015: 1.326

Stevns Naturcenter, Mandehoved

Der blev i 2016 indledt et strategi-arbejde for Stevns Naturcenter, der har som mål at skulle udvikle naturcentret til at blive en moderne geologisk feltstation – vel at mærke Danmarks eneste geologiske feltstation - der skal understøtte universiteters, gymnasiers og skolers feltstudier med laboratorier, undervisningslokaler, overnatning mm.

Som led i dette projekt, arbejdes der på at få flere gymnasie-elever og universitetsstuderende til at komme til naturcentret. I den forbindelse rettede museet i 2016 henvendelse til 5 gymnasier samt til 3 universiteter med henblik på at høre til forhåndsinteressen for at komme til Stevns for særlige formidlings-, undervisningsforløb og kurser med geologi og Verdensarven som tema. Museet modtog særdeles positive tilbagemeldinger fra 2 af universiteterne og fra alle 5 gymnasier. På den længere bane er ØSM blevet stillet flere undervisningsaftaler i udsigt af de 5 gymnasier og de to universiteter – omfattende 30 undervisningsforløb om året (i flere år).

Strategi-arbejde for museets øvrige lokaliteter

Der vil i 2017 blive indledt et strategi-arbejde, der har fokus på museets øvrige lokaliteter.

Verdensarven

ØSM har i 2016 fortsat museets arbejde med formidling og forskning relateret verdensarven, herunder forestået kontakten til forskere og amatørgeologer. Museet har som fagekspert bistået Stevns Kommune og Verdensarv Stevns med en række forvaltningsopgaver relateret verdensarven.

ØSM har for Verdensarv Stevns i 2016 gennemført et særligt formidlingsprojekt. Dette formidlingsprojekt er gennemført i tæt samarbejde mellem ØSM og Verdensarv Stevns med henblik på at sikre den mest optimale verdensarvs-formidling.

Samarbejde er desuden gjort endnu stærkere ved, at Verdensarv Stevns i 2016 har fået stillet kontor- og mødefaciliteter på ØSM til rådighed. Desuden har ØSMs bestyrelsesmedlemmer Bjarne Østergaard og Jens Carl Jørgensen løbende kunne følge arbejdet med verdensarvsformidlingen, da begge også sad i bestyrelsen for Verdensarv Stevns.

Formidlingen af verdensarven 2016

Det tætte samarbejde mellem ØSM og Verdensarv Stevns er der kommet følgende aktiviteter ud af:

Verdensarven på Stevns Museum

Museets geologiske udstilling på Stevns Museum, der har fokus på verdensarven og Stevns Klint, havde i 2016 14.355 besøgende. Der blev desuden gennemført en lang række formidlingsforløb irt verdensarven, hvor museets verdensarvsformidler var omdrejningspunktet.

- Der var gratis adgang til den geologiske udstilling på Stevns Museum i 2016.

Guidede verdensarvsture

Interessen for at deltage i museets guidede verdensarvsture med udgangspunkt i Stevns Museum steg i 2016, svarende til en stigning på knap 30%. I alt deltog 1.816 i de guidede verdensarvsture i 2016 mod et deltagertal på 1.323 i 2015.

Publikum på de guidede ture foretrak at deltage i de private gruppeture, der typisk var booket i god tid hjemmefra i form af firmaer, foreninger eller private arrangementer. - Kun 10% af deltagerne på de guidede verdensarvsture valgte at møde op på en af de offentlige, åbne ture, som Stevns Museum udbød i ferier og på helligdage.

Museets guidede verdensarv-ture i 2016 tiltalte primært det voksne publikum, da 95% af deltagerne var over 18 år.

I 2016 blev der planlagt og udbudt guidede verdensarvsture i følgende helligdage:

- Påsken (26-28. marts),
- St. Bededag (22. april),
- Kr. Himmelfartsdag (5. maj) og
- Pinsen (15-16. maj).

Med udgangspunkt i svigtende besøgende på årets 2 første arrangementer, blev det besluttet at aflyse de guidede ture på Kr. Himmelfartsdag og i pinsen.

Børne- og familieaktiviteter

Aktiviteten ”Klint for børn” blev gennemført i foråret 2016. Klint for børn var et projekt (understøttet af Nordea-Fonden) hvor en gruppe lokale 4. klasser i foråret 2016, arbejdede med at fortolke verdensarven – sammen med formidlere fra scenekunstrens verden. I dette forløb indgik museets verdensarvsformidler, hvilket var medvirkende til at øge interessen for verdensarven målrettet skoler. I forlængelse af projekt ”Klint for børn” fik ØSM flere skole-besøg, der ønskede verdensarven som omdrejningspunkt for deres besøg.

I skolernes sommerferie var der i 2016 aktiviteter for børn og deres familier i den bemandede Verdensarvs-camp på plænen foran Stevns Museum. I Verdensarvs-campen kunne publikum finde fossiler i fossilbassinet med kridtstykker, de kunne hilse på fortidens glubske rovdyr i form af både mosasaurus-kranie og hajgebis. De mindste kunne fordybe sig i tegneværkstedet og sammen kunne hele familien åbne skatkister og blive klogere på, hvordan livet på Jorden har set ud fra den spæde start og frem til i dag.

Udover de bemandede børne- og familieaktiviteter kunne publikum 2 gange dagligt deltage i en guidet verdensarvstur af forskellig længde. En gang om ugen kunne udenlandske turister desuden booke sig

ind på en verdensarvstur på engelsk. De, der deltog i museets verdensarvs-aktiviteter var meget positive, og flere kom tilbage i løbet af sommeren. Nogle med børnebørn, andre med et hold venner, der ønskede at komme med på en guidet tur.

I efterårsferien 2016 var der verdensarv workshop i børnehøjde på Stevns Museum. En workshop om verdensarv, natur og æstetik, som museet udbød i samarbejde med kunstpædagog Sine Sværdborg. Arrangementet foregik både indendørs på Stevns Museum og udendørs med materialeindsamling i terrænet ved Klinten. Workshopen var målrettet børn og forældre, og var en udløber af projekt ”KLINT FOR BØRN”.

Den sidste dag i efterårsferien var der en guidet verdensarvstur for de voksne.

Der er evalueret på museets indsats relateret verdensarvsformidlingen i ferier/weekender. Samlet set valgte 216 børn og voksne at deltage i ferie- og helligdagsaktiviteter på Stevns Museum i 2016. Sammenlignes der med 2015, er der sket en tilbagegang i antallet af deltagere i dette års aktiviteter. I 2015 valgte 552 personer at deltage i de tilsvarende aktiviteter.

I lyset af de få mennesker, der ønsker at deltage i de guidede ture og i de bemandede aktiviteter, gennemføres der pt. en evaluering heraf i samspil med erfarne kommunikationsfolk og forretnings/destinationsudviklere.

Pakketure – samarbejde med Dorte Kiilerich

Østsjællands Museum har i både 2015 samarbejdet med destinationsudvikler Dorte Kiilerich omkring udviklingen af pakketure – også kaldet signaturture. I 2016 blev pakketuren ”Kom helt tæt på Verdensarv Stevns Klint” udbudt onsdag og fredag i perioden medio marts til ultimo oktober samt alle dage i skolernes sommerferie. Pakketuren omfattede en guidet verdensarvstur og en efterfølgende frokost på Traktørstedet Højeruplund. Pakketurene er på forkant blevet annonceret via VisitSydsjælland-Møn, samt via tryksager på overnatningssteder, turismeaktører mv.

Erfaringerne fra signatur-turene har ØSM og museets verdensarvsformidler taget med sig og videreudvikler nu på konceptet.

Guide-korps

Verdensarvsformidleren har i samspil med museets øvrige formidlere og geolog uddannet et stærkt korps af formidlere, der fagligt og formidlingsmæssigt er rustet til at varetage verdensarvsformidling langs hele Stevns Klint

Universiteter og gymnasier

ØSM rettede i 2016 henvendelse til 5 gymnasier (Køge, Vordingborg, Roskilde, Næstved og Hellerup) samt til 3 universiteter (Århus Universitet, Københavns Universitet og Lunds Universitet) med henblik på at vurdere interessen for at komme til Stevns for særlige formidlings-, undervisningsforløb og kurser med Verdensarven som tema. ØSM modtog endog særdeles positive tilbagemeldinger fra 2 af universiteterne og fra alle 5 gymnasier. Der vil på baggrund af dette analysearbejde blive udarbejdet et særligt gymnasie-tilbud, som vil blive kommunikeret ud til samtlige gymnasier på Sjælland i 2017. En folder er under udarbejdelse, ligesom aktiviteterne vil blive kommunikeret ud.

På den længere bane er ØSM blevet stillet fler-årige undervisningsaftaler i udsigt af de 5 gymnasier og de to universiteter – pt. omfattende 30 undervisningsforløb om året (i flere år).

Kommunikation

Museet har i 2016 indledt et samarbejde om museets kommunikation, herunder af museets formidlingsaktiviteter af verdensarven, med kommunikationsbureauet Have Kommunikation. Dette arbejde er kommet godt fra start og fortsætter i indeværende år. Der arbejdes på færdiggørelsen af et strategi-notat, som omfatter en konkretisering/præcisering af grundfortællingen af verdensarven samt ØSMs tilgang til kommunikationsarbejdet.

Turisme-aktører

Museet har i 2016 været i dialog med en række turismeaktører med henblik på at få flere samarbejdspartnere samt etablere nye ambassadører for Verdensarv Stevns.

Fonde

ØSM har i 2016 været i dialog med tre fonde med henblik på indledende interesse-tilkendegivelser ift. at styrke ØSMs verdensarvsformidling. Tilbage meldingen fra fondene er, at en ansøgning om fondsstøtte til verdensarvsformidling bør afvente en afklaring på, hvorvidt den store ansøgning (Nyt Besøgscenter ved Stevns Klint) vil opnå fondsstøtte. ØSM har derfor sat det videre arbejde om fondsstøtte til verdensarvs-formidling i bero.

Netværk med fokus på formidlingen af verdensarven i børnehøjde

Som en knopskydning af netværket for Verdensarvsformidling, er der opstået et behov for verdensarvsformidling, der når ud til skoler og børnehaver, og som falder indenfor læreplanerne og læringsmålene i børnehaver og grundskoler. Der er derfor taget et initiativ af Nationalt Netværk af Skoletjenester om et netværk af formidlere, der arbejder med det.

I dette netværk deltager museets verdensarvsformidler sammen med museets naturvejleder. Museet har holdt foredrag i netværket med udgangspunkt i verdensarven og projekt Klint for børn.

I regi af netværket kigger ØSM på muligheden for at udgive lærebogsmateriale til grundskolen om de danske verdensarvssteder (finansieret af fonde). I det regi har ØSM allerede materiale i form af museets bogudgivelse "KLINT – Verdensarv i børnehøjde". Det er planen at netværket mødes 1 – 2 gange om året, og næste gang bliver til foråret 2017, som efter ønske fra de øvrige deltagere, kommer til at foregå på Stevns Naturcenter.

Museets verdensarvsformidler har i 2016 siddet som repræsentant i Koordinationsgruppen for Stevns Klint Verdensarv, sammen med repræsentanter for Verdensarv Stevns (Naja) og Stevns Kommune (Berith Burkandt).

Museets verdensarvsformidler har medvirket til at få Trampestien i en Guide over de bedste vandreture i Danmark.

Museets verdensarvsformidler har bidraget til en artikel om Stevns Klint til et engelsk-sproget rejsemagasin.

Sejlads langs Stevns Klint

Museets verdensarvsformidler har i samarbejde med flere af ØSMs medarbejdere været Verdensarv Stevns behjælpelig med at sikre, at der blev sejlads langs Stevns Klint i 2016. Med kort varsel blev ØSM bedt om at hjælpe Verdensarv Stevns med at få dette projekt på benene. ØSM bidrog med et økonomisk tilskud på kr. 2x 10.000,- samt med en række aktiviteter, der bidrog til at aktiviteten blev realiseret.

Kontorer, møderum mv.

ØSM har i 2016 huset Verdensarv Stevns. ØSM har desuden understøttet Verdensarvs Stevns med en lang række aktiviteter omfattende drift- og administrative ressourcer. ØSM har desuden været Verdensarv Stevns behjælpelig ved flere offentlige arrangementer.

Oplevelseskoncept for det kommende besøgscenter i Boesdal

Museet udviklede i 2016 et unikt oplevelseskoncept for det kommende UNESCO Verdensarvs Besøgscenter i Boesdal. Oplevelseskonceptet fik navnet "Lime-Light".

Lime-Light, fordi det er kalken, der er i rampelyset, og omdrejningspunktet for oplevelseskonceptet. Og fordi det er i kalken på Stevns, at beviserne for den verdensbegivenhed, der fandt sted for 66 millioner år siden, og som ændrede livet for altid, kan ses.

Lime-Light, fordi oplevelseskonceptet gør brug af teatrets virkemidler. Og som en følge af at det var i rampelyset – på teatrene – at "lime-lights" (kalk-lyset) blev opfundet og først anvendt.

ØSMs oplevelseskoncept er evalueret af flere stærke udstillings- og attraktionsaktører. Oplevelseskonceptet fik top-karakter.

Formidlingskonceptet blev også rigtig godt modtaget af Stevns Kommune (Stevns Kommunes tovholder på Verdensarvs-ansøgningen udtalte om Lime-Light: "jeg kan ikke sige jer, hvor glad jeg er for oplevelseskonceptet"). Lime-Light indgår nu i kommunens store ansøgningsmateriale til en række af landets store fonde. Vi krydser fingre for, at det vil lykkes at få fondsstøtte til dette meget spændende projekt.

Samling

Museet fortsatte i 2016 sit omfattende arbejde med at målrette og opkvalificere sin opgavevaretagelse inden for sikringen af kultur- og naturarven gennem en lang række initiativer. Initiativerne omfattede blandt andet samlingsrevision, indsamling, digitalisering af registrering, bevaringstiltag og forbedringer af museets magasinforhold og kom i vid udstrækning til at markere museets arbejde hen over året som en højt prioriteret opgave.

Indsamling, naturhistorie

Østsjællands Museum indsamler fossiler fra kridt og kalk i museets geografiske ansvarsområde. Indsamlingen sker gennem forskningsprojekter, undersøgelser og passiv indsamling, samt donationer fra privatpersoner.

Ny museumssag 10062: Et søpindsvin med et perfekt aftryk af en tårnsnegl oppe i anus. Stykket stammer fra det nederste Danien kalk og er indsamlet af Peter Bennicke på stranden nedenfor Stevns Fyr. Stykket har dannet baggrund for en videnskabelig afhandling, der også indgår i museumssagen.

Indsamling, kulturhistorie

Den kulturhistoriske indsamling fokuserer på genstande relateret til Kalkens kulturhistorie. Museet fører en restriktiv indsamling på området og afviser derfor mange genstande. Ofte henvises giverne til andre museer eller lokalhistoriske arkiver, der kunne have interesse i at modtage genstandene. Museet fik i 2016 tilbudt et antal anonyme kulturhistoriske genstande, som museet ikke har vurderet ville berige museets samlinger.

I forbindelse med gennemgangen af samlingen fra det tidligere Haslev Museum, har museet udpeget et mindre antal genstande, som ønskes optaget i museets kulturarvssamlinger.

Indsamling, Den Kolde Krig

Museet indsamler effekter med relation til Stevnfortet og andre militære myndigheder på Stevns under Den Kolde Krig. Museet koordinerer herunder sin indsamling med andre museer og særligt med Koldkrigsmuseum Langelandsfort.

Registrering

Museets registreringsarbejde på det kulturhistoriske område er fortsat med retrospektiv registrering og dokumentation samt oprydning efter den museumsfaglige samlingsrevision.

ØSM er blevet koblet op på det fællesnordiske registreringssystem for naturhistoriske samlinger, SPECIFY. Alle naturhistoriske museer i Norden er deltager i samarbejdet, og når det er færdigimplementeret kan man med enkelte søgninger på eksempelvis et bestemt fossil, se hvor mange eksemplarer der befinder sig på hvilke museer i Norden. Jesper Milån og Ane Elise Schrøder har gennemført arbejdet med at få standardiseret museets gamle excel registreringsark, og data er nu migreret over i SPECIFY.

Den årlige samlingsrevision forløb uden anmærkninger.

Konservering

Konserverings- og bevaringsarbejderne på museet har haft fokus på opgaver i tilknytning til den pågående samlingsgennemgang. Herunder er et antal genstande sendte til frysning, rengøring eller nedpakning.

Der er i forbindelse med nedpakningen og om magasineringen af effekter fra Stevns Museum gennemført en række bevaringsarbejder i forhold til stabilisering og soignering af udsatte effekter.

Magasin

Museet fortsatte sine overvejelser og sonderinger i forhold til etablering af et nyt hovedmagasin for museet, idet de bevaringsmæssige forhold i Korngården ikke er tilfredsstillende på længere sigt. Museet opsigte i 2016 sine to lejemaal i Korngården - hhv. udgangen af februar 2017 og udgangen af november 2017. Museets samlinger på Korngården flyttes til en start til Stevns Museum.

Uautoriserede magasiner i Haslev Museums have (garage og sammensunket skur) er blevet ryddet op og inddraget til formidlingssamlingsgenstande.

Bevaring, Stevnfortet

På Stevnfortet har museets frivillige fortsat arbejderne med at renovere periskoper og andre dele af det underjordiske fort. Samtidig har de frivillige i LUFTVET-gruppen genoptaget renoeringen af de radarer, som vil blive overdækket med telte som led i bevaringsindsatsen og genskabelsen af områdets autentiske fremtræden.

Den Kolde Krig, Bygningsarv

Museet havde i 2016 fortsat en opmærksomhed omkring sikring af Den Kolde Krigs bygningsarv på Stevns og i Faxe.

Kulturforvaltning

Museet har i 2016 understøttet Stevns og Faxe kommuner med det løbende planarbejde i kommunerne. ØSM har særligt været ind over udviklingen af Haslev midtby, afviklingen af kommunale ejendomme i Faxe Kommune og lokalplaner for blandt andet Strøby Egede, Store Heddinge og Vallø Slotsgade.

Endvidere har museet været i dialog med initiativgrupper i Faxe Ladeplads omkring byens bygningskultur og bevaring. Museet har desuden gennemført sin sædvanlige screening af byggesager.

Naturforvaltning

Østsjællands Museum har fulgt fredningsprocessen vedr. Stevns Klint. Museet har udarbejdet et kort notat med anbefalinger relateret fredningen af UNESCO Verdensarv ved Stevns Klint 2015, der tager udgangspunkt i forudsætningerne for optagelsen af Stevns Klint og tilhørende anbefalinger, jf. UNESCOs officielle beslutningsdokument Decision 38 COM 8B.10

Forskning, naturhistorie

Museets naturhistoriske forskning fokuserer hovedsagligt på lokaliteterne Faxe Kalkbrud og Stevns Klint. Forskningen udføres i samarbejde med en række eksterne nationale og internationale partnere. Desuden indgår museet i ad-hoc baserede internationale forskningssamarbejder.

Jesper Milàn har publiceret tre nye videnskabelige afhandlinger i det internationale geologiske tidsskrift *New Mexico Museum of Natural History and Science Bulletin*. En afhandling er om fundet af den første koprolit (forstenet afføring) i det danske skrivekridt fra Stevns. Koprolitten er blevet erklæret for Danekræ, og afhandlingen er skrevet sammen med museets gæsteforsker Jan Schulz Adolfssen samt eksperter fra Statens Naturhistoriske Museum, GEUS og USA. Den anden afhandling omhandler det meget usædvanlige fund af et søpindsvin der har det perfekte aftryk af en lang tårnsegl oppe i anus. Afhandlingen er skrevet sammen med Museets gæsteforsker Lothar H. Vallon og Bo W. Rasmussen fra statens Naturhistoriske Museum. Den sidste afhandling er en oversigt over fund af koprolitter fra skrivekridtet i Nordamerika og Europa og er skrevet sammen med et hold af internationale eksperter fra USA, England og Holland.

Jesper Milàn og Werner Schwarzhans har afsluttet dataindsamlingen til Ørestensprojektet og skal nu til at sammenskrive dataene til en videnskabelig afhandling der forventes at blive publiceret i første halvdel af 2017. Projektet er finansieret gennem bevilling fra Kulturministeriets Forskningspulje bla. gennem frikøb af Jesper Milàn.

Jesper Milàn og Lothar H. Vallon undersøger en række meget velbevarede gravegange fra krebsdyr som har gravet i skrivekridtet ved Stevns Klint. Det der er unikt ved dem er at de krebsdyr der har gravet tunnelerne har forstærket væggen med små firkantede stykker af havsvampe. En tilsvarende gravegang er blevet lokaliseret i Faxe Kalkbrud hvor graveren har foret væggen med små stykker af mosdyr. Tilsvarende gravegange er ikke tidligere beskrevet fra kridtet og kalken, og der forventes at studiet udmunder i en videnskabelig publikation om emnet.

Jesper Milàn undersøger to nye fund af Palæocene skildpadderester fra Danien kalken. Fundene skal publiceres i en videnskabelig afhandling.

Jesper Milàn har i samarbejde med Erik Thomsen fra Århus Universitet og Adrian Hunt, fra Flying Heritage Collection, beskrevet en ny exceptionelt velbevaret koprolit (forstenet afføring) fra Hammelev Kalkbrud som er af samme alder som kalken ved Stevns Klint. Studiet er publiceret i en videnskabelig afhandling.

Jesper Milàn var medredaktør på et særnummer af Geological Society of London, Special Publications: B. P. Kear, J. Lindgren, J. H. Hurum, J. Milàn and V. Vajda., (Eds.). *Mesozoic Biotas of Scandinavia and its Arctic Territories*. Bogen indeholder 18 kapitler og udkom som hardcover bog i juni 2016. Jesper er selv medforfatter på fire kapitler i bogen.

ØSM gennemførte i april/maj en undersøgelse af forekomsterne af Fiskeler i klinteprofilet under Højerup Gl. Kirke. Der blev i den forbindelse anlagt en søgegrav med henblik på at identificere forekomsten. Formålet med undersøgelsen var at klarlægge mulighederne for at frilægge Fiskeleret med henblik på publikumsformidling.

Forskning, Den Kolde Krig

Den Kolde Krig er et særskilt forskningsområde for Østsjællands Museum, hvor museet gennemfører en bredt perspektiveret forskning med udgangspunkt i relevante problemstillinger omkring Stevnsfortets lokale, national og internationale rolle og stilling i perioden.

Thomas Tram Pedersen fortsatte i 2016 sit arbejde med forberedelse til publikation af undersøgelsen ”Bombesikker”. I forbindelse med udarbejdelsen af en udviklingsplan for Koldkrigsmuseum Stevnsfort gennemførtes en række detailundersøgelser af forskellige aspekter af Den Kolde Krig, herunder særligt vedrørende Danmarks NATO-samarbejde.

Forskning, Kalkens kulturhistorie

Indenfor nyere tids kulturhistorie er der arbejdet på en afklaring af behovet for undersøgelser og forskning indenfor museets satsningsområder. Herunder har museet været i dialog med en række eksterne samarbejdspartnere om mulige samarbejdsprojekter.

PUBLIKATIONER FRA ØSTSJÆLLANDS MUSEUM 2016

Faglige publikationer med peer-review

- Milàn, J.**, Hunt, A.P. 2016. *Daniacopros hofstedtae*, ichnogen. et ichnosp. nov., a new vertebrate coprolite ichnotaxon from the Lower Danian Stevns Klint Formation of the Hammelev limestone quarry, Denmark. *New Mexico Museum of Natural History and Science, Bulletin* 74, 159-161.
- Milàn, J.**, Falkingham, P.L. 2016. Experimental and comparative ichnology. 15 – 27, In: Falkingham, P.L., Marty, D., Richter, A. (eds.). *Dinosaur Tracks - The Next Steps*, Indiana University Press. 428 pp.
- Loope, D.B., **Milàn, J.** 2016. Dinosaur Tracks in Eolian Strata: New Insights into Track Formation, Walking Kinetics and Trackmaker Behavior. 359 – 365, In: Falkingham, P.L., Marty, D., Richter, A. (eds.). *Dinosaur Tracks - The Next Steps*, Indiana University Press. 428 pp.
- Milàn, J.**, Klein, H., Voigt, S., Stemmerik, L. First record of tetrapod footprints from the Carboniferous Mesters Vig Formation in East Greenland. *Bulletin of the Geological Society of Denmark* 64, 69-76.
- Kear, B.K., Lindgren, J., Hurum, J.H., **Milàn, J.**, Vajda, V. 2016. An introduction to the Mesozoic biotas of Scandinavia and its Arctic territories. *Geological Society of London Special Publications* 434, 1-14.
- Clemmensen, L.B., **Milàn, J.**, Adolfssen, J.S., Estrup, E.J., Frobøse, N., Klein, N., Mateus, O., Wings, O. 2016. The vertebrate-bearing Late Triassic Fleming Fjord Formation of central East Greenland revisited: stratigraphy, palaeoclimate and new palaeontological data. *Geological Society of London Special Publications* 434, 31-47.
- Hansen, B.B., **Milàn, J.**, Clemmensen, L.B., Adolfssen, J.S., Estrup, E.J., Klein, N., Mateus, O., Wings, O. 2016. Coprolites from the Late Triassic Kap Steward Formation, Jameson Land, East Greenland: Morphology, classification and prey inclusions. *Geological Society of London Special Publications* 434, 49-69.
- Klein, H., **Milàn, J.**, Clemmensen, L.B., Frobøse, N., Mateus, O., Klein, N., Adolfssen, J.S., Estrup, E., Wings, O. 2016. Archosaur footprints (cf. *Brachychirotherium*) with unusual morphology from the Upper Triassic Fleming Fjord Formation (Norian–Rhaetian) of East Greenland. *Geological Society of London Special Publications* 434, 71-85.
- Schröder, A.E.**, Lauridsen, B.W. & Surlyk, F. 2016. *Obliquorhynchia* (gen. nov.): An asymmetric brachiopod from the middle Danian Faxe Formation, Denmark. *Bulletin of the Geological Society of Denmark* 64, 97-109
- Rasser, M., **Vallon, L.H.**, Salvador, R.B. 2016. Perforations of Freshwater Snail Shells from the Miocene of Germany: *Nibilichnus covichi* n. isp. *Ichnos* 23, 222-227.
- Vallon, L.H.**, Rindsberg, A.K., Bromley, R.G. 2016. An updated classification of animal behaviour preserved in substrates. *Geodinamica Acta* 28, 5-20.

Redigeret bog med peer-review

Kear, B.P., Lindgren, J., Hurum, J.H., **Milàn, J.**, Vajda, V., (eds.). 2016. Mesozoic Biotas of Scandinavia and its Arctic Territories. *Geological Society of London, Special Publications* 434, 336 pp.

Konference bidrag

Milàn, J., Mateus, O., Marzola, M., Clemmensen, L. B. 2016. Plesiosaur remains from the Lower Jurassic part of the Kap Stewart Formation, Jameson Land, East Greenland – evidence of the earliest marine incursion. The Palaeontological Association 60th Annual Meeting, 14th–17th December 2016. Programme, Abstracts and AGM papers. p. 95-96.

Milàn, J., Schwarzahans, W. 2016. The fish and the Fishclay – An old story revealed. The Palaeontological Association 60th Annual Meeting, 14th–17th December 2016. Programme, Abstracts and AGM papers. p. 96.

Schnetler, K.I., **Milàn, J.** 2016. An unexpected gastropod: a possible representative of the predominantly Mesozoic family Spinilomatidae (Mollusca: Caenogastropoda) found in the Middle Danian (Early Paleocene) coralline limestone of Faxø Quarry, Denmark. The Palaeontological Association 60th Annual Meeting, 14th–17th December 2016. Programme, Abstracts and AGM papers. p. 108.

Marzola, M., Mateus, O., Wings, O., Klein, N., **Milàn, J.**, Clemmensen, L.B. 2016. The herpetofauna from the Late Triassic of the Jameson Land Basin (East Greenland): Review and updates. XIV Annual Meeting of the European Association of Vertebrate Palaeontologists, 6-10 July 2016, Haarlem, The Netherlands. Programme and Abstract Book, p. 182.

Populærvidenskabelige publikationer uden peer-review

Milàn, J., Schwarzahans, W. 2016. Fisker i Fiskeleret – et gammelt mysterium optræves. *Aktuel Naturvidenskab* 2016(6), 26 – 28.

Milàn, J. 2016. Book Review – Dinosaur Footprints and Trackways of La Rioja. *Palaeontology Newsletter* 93, 76-77.

Milàn, J., Vallon, L.H., Damholt, T. 2016. Stevns Klint – UNESCO Welterbe und eine fantastische fossilienfundstelle. *Fossilien – Journal für Erdgeschichte* 2016(3), 16-22.

Milàn, J. 2016. Book review – Solving the mystery of the first animals on land. *The Palaeontology Newsletter* 91, 107-108.

Populær bog

Sværdborg, S. og **Føns, K.** 2016, Stevns Klint, Verdensarv i børnehøjde – fem tilgange til natur og æstetik. Østsjællands Museum, 96 pp.

MUSEETS BESTYRELSE

Museets bestyrelse består af ni medlemmer.

Valgt af museumsforeningen:

Jens Carl Jørgensen (formand)
Inger Andersen (medlem af forretningsudvalg)
Poul Christiansen (medlem af forretningsudvalg)
Martin Steen Andersen
Hans Jørgen Lund Jensen
Tine Nygaard
Lars Asserhøj

Kommunalt udpegede:

Bjarne Østergaard Rasmussen (Stevns Kommune)
Dorte Nybjerg (Faxe Kommune)

Desuden har bestyrelsen en suppleant valgt af museumsforeningen, Jane Christoffersen.

PERSONALE

PERSONALE OVERSIGT

Ledelse

Kst. museumsdirektør Jacob Christian Salvig
Driftschef Ilse Sørensen

Museumsdirektør Tove Damholt (fratrådt 31.10.2016)
Museumsfaglig chef (historiker) Thomas Tram Pedersen (fratrådt 31.12.2016)

Forskning og formidling

Museumsinspektør (geolog, ph.d.) Jesper Milàn
Museumsinspektør Ingeborg Philipsen (fratrådt 31.10.2016)
Museumsformidler (idéhistoriker) Dorthe Godsk Larsen (fratrådt 01.05.2016)
Museumsformidler (geolog/ Verdensarvsformidler) Dorthe Pedersen (ej raskmeldt ved årsskiftet)
Sygemelding 2016: 01.01-20.03.2016
Deltids sygemeldt: 21.03.-30.04.2016
Pr. 01.05.2016 ansat som verdensarvsformidler
Naturvejleder (zoolog) Sara Gelskov (overflyttet til Faxe Kommune)
Naturvejleder (biolog) Kirsten Føns
Registrator (fleksjob) Charlotte Benzon

Administration og teknisk drift

Kontorassistent Karina Maimann Madsen
Kontorassistent (fleksjob) Linda Jørgensen
Museumsassistent (fleksjob) Søren Ingemann Driberg (ansat 01.11.2016)
Museumsassistent/kustode (fleksjob) Anette Hristogiannis
Driftsmedarbejder Jes Johnsen
Driftsmedarbejder Jeffrey Fehler
Driftsmedarbejder Lars Hoffbeck (ansat 15.01.2016)

Museumsassistent (fleksjob)	Katrine Villadsen
Driftsmedarbejder (fleksjob)	Ole Lykkegaard
Museumsassistent (fleksjob)	Lone Hee Thomsen (pension 31.05.2016)
Museumsassistent	Tina Farø Jakobsen
Museumsassistent	Alexander Bonafede (orlov 01.02.2016-31.01.2017)

Virksomhedspraktik/beskæftigelsesordninger

Virksomhedspraktikant	Peter Manley
Virksomhedspraktikant	Søren Ingemann Driberg
Virksomhedspraktikant	Trine S. N. Andersen
Virksomhedspraktikant	Berit Hildebrandt
Virksomhedspraktikant	Nina Arnholtz Nissen
BA Studerende	Rasmus Lillelund Poulsen
Virksomhedspraktikant	Sean Hald
Erhvervspraktikant 9. kl	Marie Rasmussen

Timelønnede

Frontpersonale	Julie Sierant Sørensen
	Jesper Sommerlund
	Dorrit Strøm Hansen
	Dorthe Bang
	Erik Rønholt
	Jette Bernhøft
	Lissi Nielsen
	Lotte Albret
	Randi T Hansen
	Rikke Åsbjerg
	Susanne Lund
	Hanne Rejnhardt Andersen
	Gitte Åsbjerg
	Gudrun Møller
	Bitten Krogsgaard
	Emilie Sierant Sørensen
	Marian Tangaa Hansen
	Pernille Rosenberg
	Camilla Emstrup Dahl
	Marianne Olsgaard
	Christoffer Lyk Lorenzen
	Sebastian Lyk Lorenzen
	Josefine Schou Nielsen
	Fie Bressen
	Julie Farø Jakobsen
	Kari Asbjerg Jørgensen

Guider Koldkrigsmuseum Stevnsfort

Anders Østerby Knudsen
Andreas Michaelsen
Arvid Lendal Jørgensen
Asger Jensen
Carl Christian Poder Pedersen
Claes Stig Christenson
Hans Henrik Johansen
Helle Hermann
Henriette Holmblad Viskum
Jens Feveile Nielsen
Jørgen Bojsen
Jørn Due
Kaj Ove Poulsen
Kristian Sandfeldt-Nielsen
Lars Bro Nilsson
Lotte Albret
Mads Grønbech
Martin Donskov Felter
Mogens Bak-Hansen
Mogens Saabye Nielsen
Ole Pedersen
Peer Brinkman Høyer
Peter Deibjerg Rasmussen
Steen Drews
Ulla Gerner
Villy Petersen
Aase Schioldan

Guider Faxe Kalkbrud

Anna Øhlenschläger
Emil Egede Hansen
Hans Henrik Meyer
Simon Ross Stenger
Vagn Aage Andersen

Guider Stevns Klint

Christina Kjellerup Jensen
Denni Pedersen
Emil Egede Hansen
Helle Merethe Jørgensen
Jon Willumsen
Kari Asbjerg Jørgensen
Ole Sørensen
Simon Ross Stenger

Omvisere Geomuseum Faxe

Erik Rønholt
Vagn Aage Andersen

FRIVILLIGE

De frivillige på Koldkrigsmuseum Stevnstort har igen i år ydet en stor og helt uvurderlig indsats. De to faste grupper er aktive:

Søværnsgruppen arbejder hver tirsdag. I Søværnsgruppen er registreret 10 aktive frivillige. Leder af Søværnsgruppen er Hans Verner Poulsen. Gruppen mødes som hovedregel hver tirsdag.

I LUFTVET er registreret 29 frivillige. Leder af LUFTVET er H. Thuesen, mens den daglige planlægning udføres af Villy Petersen. LUFTVET mødes som hovedregel den første tirsdag i måneden og sidste weekend hver måned. Oven i disse faste arbejdsdage mødes flere frivillige på andre dage med særopgaver som bl.a. affugtning, opsætning af sheltre og telt, nedtagning af signalmast o.lign.

I efteråret 2011 etableredes yderligere en frivilliggruppe ved Koldkrigsmuseum Stevnstort i form af en dokumentationsgruppe. Gruppen er en del af LUFTVET, men arbejder under ledelse af Kaj Poulsen. I alt 1 frivillig arbejder én dag ugentligt med digitalisering og registrering af dokumentationsmaterialer.

Lokalhistorisk Forening i Faxe Kommune støtter Haslev Museum. Ca. 20 af foreningens medlemmer udfører frivilligt arbejde på Haslev Museum, især i forbindelse med Haslev Kulturnat.